

Natura 2000 elővizsgálati dokumentáció

**a körzeti erdőtervezés során
az erdőgazdálkodásra vonatkozóan megállapított előírás-javaslatoknak
a Nyugat-Ormánsági Erdőtervezési Körzet területén található
Natura 2000 területekre,
valamint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok
és fajok (állat- és növényfajok)
természetvédelmi helyzetére gyakorolt hatásainak értékeléséről**

Készítette a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatal
Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztálya

Kaposvár

2019

1. Azonosító adatok

A tervet készítő szervezet:

Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Erdészeti Osztály (7400, Kaposvár Fodor J. tér 1.)

Vezető tervező neve, elérhetősége: Gombos Ákos (70/430-2401)

Adatokat szolgáltató szervezetek:

Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (7625 Pécs, Tettye tér 9.)

Kapcsolattartó neve, elérhetősége: Fenyősi László területi osztályvezető (30/377-3414)

Laczik Dénes erdészeti referens (30/325-4728)

2. Az érintett Natura 2000 területek

2.1. Az erdőtervezési körzetben található Natura 2000 területek:

Kódja	Natura 2000 terület neve	státusza	érintett terület (ha)	érintett ¹ NPI
HUDD20007	Kelet-Dráva	KJTM	428	DDNPI
HUDD20008	Ormánsági erdők	TM	1 375	DDNPI
HUDD20052	Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	KJTM	62	DDNPI

Natura 2000 terület neve	site területe			site ETK-ba eső területe			
	teljes (ha)	ebből erdő		teljes (ha)	hányad (%)	ebből erdő*	
		(ha)	%			(ha)	%
Kelet-Dráva	6 624	3 126	47	1134	17	374	33
Ormánsági erdők	10 532	9 479	90	1479	14	1 282	87
Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek	1 414	356	25	275	19	55	20

- területadat a szabadrendelkezésű erdők nélkül

2.2. Natura 2000 hálózatba sorolt erdő területe összesen:

Körzet teljes területe (ha)	Ebből Natura 2000 erdő és egyéb részlet területe (ha)	Arány (%)
2 437	1 865	76,5

Az erdőtervezési körzet tehát 3 Natura 2000 területet érint, de csak részterülettel. A Kelet-Dráva a vajszlói és a sellyei körzetekbe nyúlik át, vizsgálatára a vajszlói körzet tervezése során került sor. Az Ormánsági erdők, valamint az Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek a sellyei, a vajszlói és a szigetvári körzetekbe nyúlnak át, vizsgálatukra a sellyei körzet tervezése során kerül sor. A Sellyei Körzet erdőtervezése a Baranya Megyei Kormányhivatal Pécsi Járási Hivatalánál szintén ebben az évben zajlik, így a részletes elővizsgálatot ők fogják elvégezni.

A kis területarányú szereplő Natura 2000 területekre csak egy általános elővizsgálatot végeztünk. A Natura 2000 szempontok és előírások ezekre a területekre is érvényesek, az adatokat a társhatóság rendelkezésére bocsátjuk.

2.3. A közösségi jelentőségű jelölő élőhelytípusoknak, illetve jelölő fajoknak Natura 2000 területenként történő felsorolása – NPI adatszolgáltatás alapján

Az NPI adatszolgáltatás hiánya miatt a fejezet az interneten elérhető uniós adatlapok (SDF-k), felhasználásával készült. Figyelembe vettük az Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek Natura 2000 területre az interneten elérhető fenntartási tervet is.

¹ A 275/2004. Korm. rendelet mellékleteiben rögzített működési terület szerinti nemzeti park igazgatóság.

A Nyugat-Ormánsági Erdőtervezési Körzet által érintett Natura 2000 területeken az erdészeti hatóság rendelkezésére álló adatok szerint a kijelölés alapjául szolgáló élőhelytípusok és fajok a következők:

2.3.1. Jelölő élőhelytípusok jegyzéke

Kelet-Dráva

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (az SDF alapján)		Erdőgazdálkodás által érintettség
3130	<i>Törpekákás iszapnövényzet</i>	borítás (%)	0,02	<i>Nem érintett, alapvetően fátlan területek</i>
		természetessége	B	
		ált.értékelés	B	
3150	<i>Eutróf sekély tavak és holtmedrek hínárja</i>	borítás (%)	1	<i>Nem érintett, alapvetően fátlan területek</i>
		természetessége	B	
		ált. értékelés	B	
3270	<i>Ártéri ruderalis magaskórós folyómeder-növényzet</i>	borítás (%)	1	<i>Nem érintett, alapvetően fátlan területek</i>
		természetessége	B	
		ált. értékelés	B	
6440	<i>Ártéri mocsárrétek</i>	borítás (%)	1	<i>Nem érintett, alapvetően fátlan területek</i>
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
6510	<i>Sík- és dombvidéki kaszálórétek</i>	borítás (%)	2	<i>Nem érintett, alapvetően fátlan területek</i>
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
91E0 *	<i>Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők</i>	borítás (%)	5	<i>Érintett</i>
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
91F0	<i>Keményfás ligeterdők</i>	borítás (%)	1	<i>Érintett</i>
		természetessége	C	
		ált.értékelés	C	

Ormánsági erdők

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (az SDF alapján)		Erdőgazdálkodás által érintettség
91E0 *	<i>Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők</i>	borítás (%)	2,5	<i>Érintett</i>
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
91F0	<i>Keményfás ligeterdők</i>	borítás (%)	26	<i>Érintett</i>
		természetessége	B	
		ált.értékelés	B	

91L0	Illír gyertyános-tölgyesek	borítás (%)	54	Érintett
		természetessége	B	
		ált.értékelés	B	

Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek

EU kód	Megnevezése	Természetvédelmi helyzete (az SDF alapján)		Erdőgazdálkodás általi érintettség
6210	Szálkaperjés-rozsnokos xero-mezofil gyepek	borítás (%)	2,2	Nem érintett, alapvetően fátlan területek
		természetessége	C	
		ált.értékelés	C	
6410	Kékperjés láprétek	borítás (%)	1,4	Nem érintett, alapvetően fátlan területek
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
6440	Ártéri mocsárrétek	borítás (%)	5	Nem érintett, alapvetően fátlan területek
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
6510	Sík- és dombvidéki kaszálórétek	borítás (%)	17,8	Nem érintett, alapvetően fátlan területek
		természetessége	B	
		ált. értékelés	B	
7230	Mészkevelő üde láp- és sásrétek	borítás (%)	1,7	Nem érintett, alapvetően fátlan területek
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
91E0 *	Puhafás ligeterdők, éger- és kőrisligetek, illetve láperdők	borítás (%)	19	Érintett
		természetessége	C	
		ált. értékelés	C	
91F0	Keménypás ligeterdők	borítás (%)	4,8	Érintett
		természetessége	C	
		ált.értékelés	C	
91L0	Illír gyertyános-tölgyesek	borítás (%)	4,5	Érintett
		természetessége	C	
		ált.értékelés	C	

*jelöli a kiemelt közösségi jelentőségű élőhelyeket.

A táblázatokban szereplő fogalmak és kódok magyarázata:

Borítás: az élőhelyek %-os területi aránya a területen a Natura 2000 területen belül.

Természetesség: a természetes élőhelytípus struktúrájának és funkcióinak megőrzöttségi foka.

A: kiváló megőrzöttség

B: jó megőrzöttség

C: átlagos vagy lecsökkent megőrzöttség

Általános értékelés: a terület értékessége az érintett természeti élőhely megőrzése szempontjából.

A: kiváló érték

B: jó érték

C: átlagos érték.

2.3.2. Jelölő fajok jegyzéke

Kelet-Dráva

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete (az SDF alapján)		Erdőgazdálkodás által érintettség
Balin	<i>Aspius aspius</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Vágó csík	<i>Cobitis taenia</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált. értékelés	B	
Mocsári teknős	<i>Emis orbicularis</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Ingola fajok	<i>Eudontomyzon spp.</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Halványfoltú küllő	<i>Gobio albipinnatus</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Széles tavicsíkbogár	<i>Graphoderus bilineatus</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Széles durbincs	<i>Gymnocephalus baloni</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Díszes tarkalepke	<i>Hypodryas maturna</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Vidra	<i>Lutra lutra</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Nagy tűzlepke	<i>Lycaena dispar</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Réti csík	<i>Misgurnus fossilis</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Szivárványos ökle	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	B	
Leánykoncér	<i>Rutilus pigus</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Magyar bucó	<i>Zingel zingel</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	

Ormánsági erdők

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete (az SDF alapján)		Erdőgazdálkodás által érintettség
Nagy hőscincér	<i>Cerambyx cerdo</i>	állománynagyság	C	Érintett
		ált. értékelés	C	
Nagy szarvasbogár	<i>Lucanus cervus</i>	állománynagyság	C	Érintett
		ált.értékelés	C	

Ormánsági vizes élőhelyek és gyepek

Magyar név	Tudományos név	Természetvédelmi helyzete (az SDF alapján)		Erdőgazdálkodás által érintettség
Vöröshasú unka	<i>Bombina bombina</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Mocsári teknős	<i>Emis orbicularis</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált. értékelés	C	
Vidra	<i>Lutra lutra</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Vérű hangyaboglárka	<i>Maculinea teleius</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	
Dunai tarajos gőte	<i>Triturus dobrogicus</i>	állománynagyság	C	Nem érintett, nem erdei faj
		ált.értékelés	C	

A táblázatokban szereplő fogalmak és kódok magyarázata:

Állománynagyság: állományméret az országos állományhoz viszonyítva.

A: $100 > p > 15\%$

B: $15 > p > 2\%$

C: $2 > p > 0\%$

Általános értékelés: a terület értékessége az adott faj megőrzöttsége szempontjából.

A: kiváló érték

B: jó érték

C: szignifikáns érték.

2.3.3. A körzeti erdőtervezés során az adatszolgáltatásba bevont szervek, személyek felsorolása, illetve amennyiben lehet, az általuk adott dokumentumok felsorolása, hivatkozása.

A Natura 2000 oltalom alatt álló területek adatai a magyar állami természetvédelem hivatalos honlapjáról, a www.termeszetvedelem.hu-ról, valamint az Eu-ban nyilvántartott SDF-okból származnak, a 2019. novemberi állapotnak megfelelően. A Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság (DDNPI) semmilyen adatot nem bocsátott az erdészeti hatóság rendelkezésére. Az illetékes természetvédelmi hatóság, a Somogy Megyei Kormányhivatal Kaposvári Járási Hivatal Agrárügyi és Környezetvédelmi Főosztály Természetvédelmi Osztálya sem adott az erdőtervezéshez semmilyen beépíthető irányelvet vagy adatot, a tervezés folyamatában semmilyen módon nem vett részt.

Az erdőrészlet szintű tárgyalásokon minden érintett erdőrészlet tervezett üzemmódja, rendeltetése, vágásérettségi kora, fakitermelési és erdősítési terve a DDNPI munkatársaival is egyeztetésre került, jelenlétük függvényében.

A körzeti erdőterv erdőtervi előírásainak megállapítása során alapvetően az elővigyázatosság elvét alkalmazva, a hatályos jogszabályokban, kiemelten az erdőtörvény végrehajtásáról szóló 61/2017.(XII.21.)FM rendeletben a Natura 2000 területek kezelésére vonatkozó általános szempont és szabályrendszer mentén az élőhelyi feltételek megteremtése a cél, így biztosítható az élőhelyekhez kötődő fajok fennmaradása és természetvédelmi helyzetének javítása is.

3. A körzeti erdőterv

3.1. A körzeti erdőterv bemutatása, céljának meghatározása

A **2009. évi XXXVII. törvény** (erdőtörvény) **30. § (1)** szerint „Az erdővagyon védelmét, az erdők állapotának figyelemmel kísérését, fenntartását, rendeltetései betöltését, szolgáltatásai, haszonvételi lehetőségei folyamatos biztosítását, az erdőhöz fűződő közérdek érvényesülését, valamint a fenntartható erdőgazdálkodási tevékenység tervszerűségét az állam ... biztosítja.”

A **33. § (1)** előírja, hogy „Az erdészeti hatóság ... jogszabályban foglalt ütemezés szerint tízévenként - körzeti erdőtervezést végez, amelynek során ... az összegyűjtött adatok és javaslatok alapján ... az erdő természetbeni állapotával ... összhangban meghatározza a következő körzeti erdőtervezésig terjedő időszakban végrehajtható, illetve végrehajtandó fakitermelések, erdőnevelési beavatkozások módját, és a végrehajtásukra vonatkozó rendelkezéseket, valamint az erdőfelújítási kötelezettségre vonatkozó lehetőségeket, illetve előírásokat”.

Az erdőterv végrehajtásáról rendelkező **61/2017. (XII.21.) FM rendelet**

13. § (1) szerint az erdészeti hatóság a terepi helyszíneléssel nyert adatok, az erdőgazdálkodó által benyújtott adatok, javaslatok, az ingatlan-nyilvántartási adatok, a természetvédelmi kezelési tervek, a Natura 2000 fenntartási tervek javaslatai, valamint a nagyvízi meder kezelési tervek összevetésével felülvizsgálja az Adattár adatait.

A **22. §** alapján „Védett természeti területen, Natura 2000 rendeltetésű területen vagy jelölő erdei élőhelyként kijelölt erdőkben ... hosszabb véghasználati időszakú, egyenlőtlen bontáson alapuló, fokozatos felújítóvágás vagy szálalóvágás tervezésével, valamint a tarvágások térben és időben tagolt tervezésével vágásos üzemmódú erdőgazdálkodás esetén is az erdőborítás minél folyamatosabb fenntartására kell törekedni”.

„A véghasználatok tervezése során arra kell törekedni, hogy az erdészeti tájban honos fafajokkal jellemezhető faállomány-típusok, illetve a közösségi jelentőségű, jelölő erdei élőhelytípusok esetében erdőtömbönként a korosztályviszonyok kiegyenlítették legyenek”,

„A termőhelynek nem megfelelő vagy idegenhonos főfafajú erdők véghasználatának tervezésekor a fafajcserével járó erdőszerkezet-átalakítást alternatív lehetőségként minden esetben meg kell tervezni”.

A **61/2017. (XII.21.) FM rendelet 7. melléklete** rögzíti az erdőgazdálkodás és a körzeti erdőtervezés egyes erdészeti tájcsoportjaira vonatkozó egyedi szabályait. A Dél-Dunántúl tájcsoportra meghatározza az alkalmazandó vágásérettségi szakaszokat.

Előírja, hogy az „erdőneveléseket úgy kell tervezni, hogy azok elősegítsék az intenzíven terjedő elegyfajok visszaszorítása mellett a termőhelynek megfelelő és az erdészeti tájban őshonos vagy értékes elegyfajok - kiemelten a molyhos- és olasz tölgy, a berkenyék, madárcseresznye, vadalma, vadkörte, szilek, bibircses nyír, kecskefűz, közönséges boróka, esetenként a hazai nyárok – megőrzését”.

„A tájcsoportban felnyíló erdő:

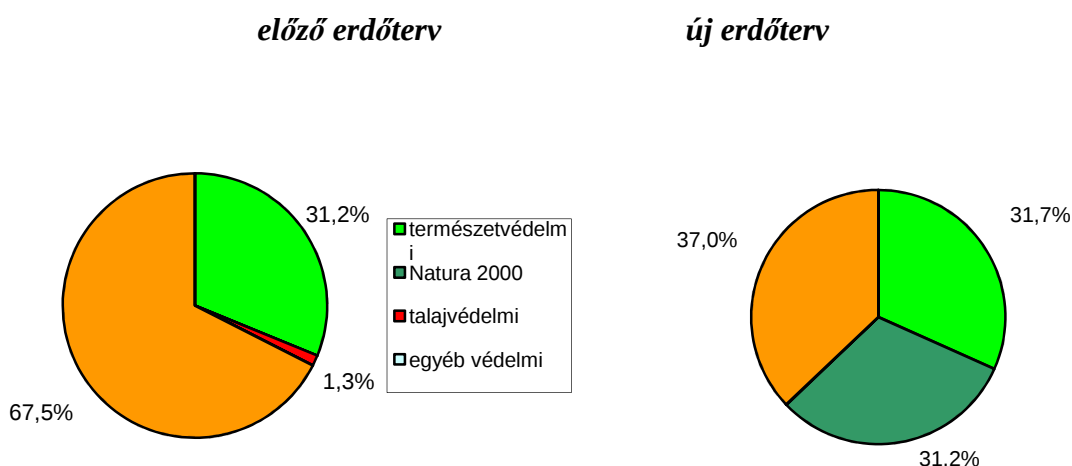
- a) az V-VI. fatermési osztályba sorolt gyenge termőhelyű homokkibúvásos erdőrészletek,
- b) a részlegesen vízzel borított, vagy víznyomásos erdőrészletek, láperdőket, amennyiben a záródás átlagos értéke nem éri el az 50%-ot.

A legfeljebb két (bükkösben másfél) famagasság szélességben végrehajtott ugrósáv, illetve kulisszás tarvágás jellegű véghasználatot fokozatos felújítóvágásként kell megtervezni.”

Az alapelvek figyelembevételével elkészült új erdőterv az előző erdőtervhez viszonyítva az alábbi jelentősebb változásokat tartalmazza:

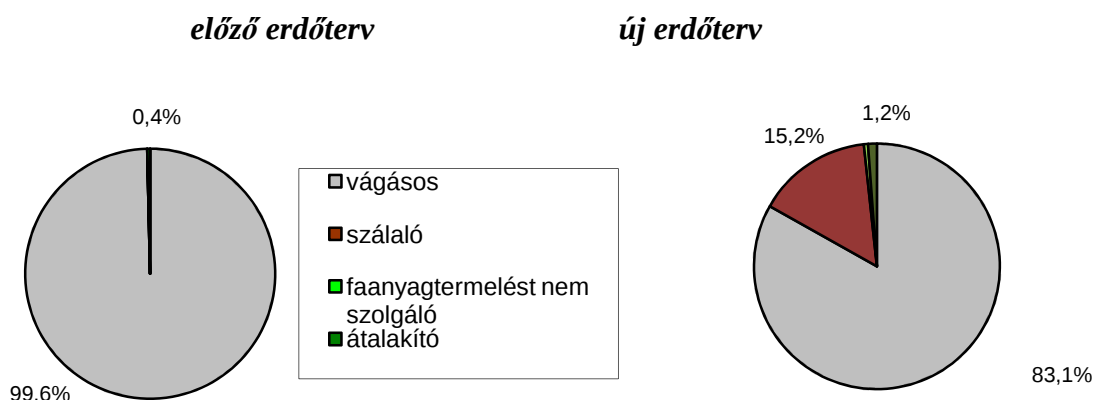
- Meghatározásra kerültek a Natura 2000 területeken a jelölő erdőtársulásának minősíthető erdőrészek.
- Az elsődleges rendeltetésekben számottevő mértékben Natura 2000 elsődleges rendeltetés került meghatározására a jelölőnek tekinthető erdőrészekben. A Natura védelmi rendeltetés a védett területeken további rendeltetésként került feltüntetésre.
- Natura 2000 elsődleges rendeltetést kaptak a víznyomásos, lápos területek, ha a természetességük megfelelő volt. Itt a korábbi talajvédelmi rendeltetés további rendeltetésként került feltüntetésre.
- Azokat az erdőrészeket, ahol a termőhelyi tényezők nem teszik lehetővé zárt erdők kialakulását felnyíló erdőként rögzítettük, illetve indokolt esetben TN területként kerültek nyilvántartásba.
- A gazdálkodó kezdeményezésére jelentős nagyságú terület került örökerdő, illetve egy kevés átmeneti üzemmódba.
- Felülvizsgálatra és javításra kerültek a termőhelyi állapotnak megfelelően a távlati célállományok.
- Megosztásra kerültek a különböző természetességű állományrészeket magába foglaló erdőrészek, ha azok mérete és alakja azt ésszerűvé tette.
- A véghasználati korok a védelmi rendeltetésű területeken általában emelkedtek. Észrevehető mértékben emelkedett a GY-KST állománytípusokban, míg a kőrisesekben több helyen csökkent, azok pusztulásos megbetegedése miatt.

Elsődleges rendeltetések változása

Mint látható, a rendeltetésekben jelentős változás történt, a gazdasági rendeltetésű erdők közel fele és a talajvédelmi rendeltetésű területek nagy része Natura2000 elsődleges rendeltetést kapott.

Üzemmódok változása

Az ábrából látható, hogy a területek kezelése jelentősen megváltozott. Mintegy 343 ha erdő szálaló-, 26 ha pedig átmeneti üzemmódba lett besorolva, ahol a természeti folyamatokhoz jobban igazodó, kíméletesebb erdőgazdálkodás a tervezett. Ki kell emelni, hogy a szálaló vagy átalakító üzemmód alkalmazásának alapvető feltétele az erdő természetes felújulását nem akadályozó vadlétszám a területen, ami azonban jelenleg ennek a határán mozog!

Az elsődleges rendeltetés és az üzemmódokat térképeken ábrázoltuk a mellékletben.

A Natura 2000 területeket érintő változások

A korábbi erdőtervhez képest az alábbi változások következtek be a 2019. évi erdőtervezést követően a Natura 2000 oltalom alatt álló erdőterületeken:

Az elsődleges rendeltetés területi arányának változása (%)		
Rendeltetés	Korábbi erdőterv szerint	2019. évi körzeti erdőtervezést követően
Védelmi	32,5	63,0
Gazdasági	67,5	37,0
Közjóléti	0,0	0,0

Üzemmódok területi arányának változása (%)		
Üzemmód	Korábbi erdőterv szerint	2019. évi körzeti erdőtervezést követően
Vágásos	99,6	83,1
Szálaló	0	15,2
Faanyagtermelést nem szolgáló	0,4	0,5
Átmeneti	0	1,2

A Natura 2000 területeken a természeti környezet és az élőhelyek védelme érdekében kisebb területeken erdőszerkezet átalakítás került meghatározásra.

A vágásérettségi korok emelése az erdei élőhelyek és élőhely-együttesek stabilitását segítették elő.

Az ökológiai egyensúly fenntartásának, a jelölő erdei élőhelyek megőrzésének, bővítésének, és a szigetszerűen előforduló élőhelyek területi összekapcsolódásának érdekében csökken a véghasználattal érinthető egybefüggő terület nagysága.

3.2. A körzeti erdőterv térbeli kiterjedése, és a tervezett erdőgazdálkodási tevékenységek által okozott hatás nagysága, kiterjedése, térképi ábrázolása Natura 2000 területenként

A Nyugat-ormánsági erdőtervezési körzet Somogy megye délnyugati csücskében helyezkedik el. Területe 6 196 ha, ennek 39%-a (2 426 ha) erdőtervezett. Délnyugaton a Dráva folyó, délen, keleten és északkeleten a megyehatár határolja. Északnyugaton nincs markánsan elkülöníthető határa, itt a Belső-Somogyi homokvidékhez kapcsolódik. A körzet túlnyomó részére erősen rétegzett öntéstalajok a jellemzők, melyekben kötöttebb, vályogos szerkezetű rétegek váltakoznak homokos rétegekkel. Nyugaton a homokosabb, keleten a kötöttebb talajok a jellemzők. A Dráva egykori holtágainak a térségében, a mélyebben fekvő részeken kisebb-nagyobb lápos területek találhatók.

A körzet erdőtervezett területeinek 76,5%-a Natura 2000 területen található.

A Natura 2000 terület kijelölésének alapjául szolgáló jelölő élőhelytípusok és jelölő fajok térbeli előfordulásáról csak bizonytalan információk állnak rendelkezésünkre, ezért a vizsgálat csak a természetvédelmi szervekkel egyeztetett, és a jogszabályoknak megfelelő természetességű élőhelyekre tér ki, míg a jelölő fajokról csak általános megállapítások tehetők. A jelölő élőhelyek aránya a Natura 2000 területeken 38,7%.

A következő táblázat a jelölőként rögzített erdőkben tervezett fahasználatokat mutatja be

Élőhely neve és EU kódja	Élőhely területe	Véghasználatok összesen	F a k i t e r m e l é s i m ó d o k				
			TRV	FFV	SZV	KGH	Nevelő-vágások és egyéb
Tölgy-kőris-szil keményfás ligeterdők 91F0	185,09	22,19 (12,0%)	13,85	7,88	0,46	9,61	156,50
Illír gyertyános-tölgyes 91L0	836,06	17,06 (2,0%)	1,38	15,68		291,82	548,79
Fűz és nyárligetek 91E0	34,62	5,18 (15,0%)	5,18				17,01
Égerligetek 91E0	2,82	2,47 (87,6%)	2,47				
Mindösszesen	1 058,59	46,90 (4,4%)	22,88	23,56	0,46	301,43	722,30

(Magyarázat: Nevelővágások – tisztítás, törzskiválasztó gyérítés, növedékfokozó gyérítés; TRV:tarvágás; FFV: fokozatos felújítóvágás bontó és végvágása; SZV: szálalóvágás; KGH: készletgondozó használat; egyéb:haszonvételi gyérítés, egészségügyi és egyéb termelés;)

A Natura 2000 területeken összesen 170 ha véghasználat került tervezésre. Tarvágásra kerül az akác, fenyő, nemesnyár és nemesfűz állományok nagy része, illetve egyes erősen károsodott kőrises állományok. A tölgyesekben jellemzően felújítóvágás került tervezésre.

A Natura 2000 területeken, a természetszerű, származék és átmeneti erdőkben, ahol őshonos, állékony facsoportok vannak, a tervezett véghasználatok során hagyásfák, facsoportok, kisebb állományrészek visszahagyása került tervezésre. Az állománynevelési előírások során a ritka (őshonos) elegyfajok kímélete, fokozatos felszabadítása lett előírva. Az erdőterv megjegyzés rovatában feltüntetésre kerültek a faanyag mozgatására, készletezésére vonatkozó azon korlátozások, melyeket a természetvédelmi szervek jeleztek.

A hagyásfák és a hagyásfa csoportok hektáronkénti fakészlete a faállomány hektáronkénti fakészletének maximum 5%-a lehet. Ez az érintett terület megadásával, kisebb erdőrészek esetében a megjegyzés tervelőírásra alkalmas felületén került meghatározásra.

3.3. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás várható időtartama, valamint a kivitelezés során várható átmeneti hatások bemutatása.

A körzeti erdőterv az erdőgazdálkodást 2020. január 1-től 2029. december 31-ig szabályozza.

A körzeti erdőterv nem beruházási terv, ezért nem kerül „kivitelezésre”. Az erdőtervben foglalt erdőgazdálkodási feladatok és fakitermelési lehetőségek végrehajtása és évenkénti ütemezése alapvetően az erdőgazdálkodók döntésén múlik, ennek befolyásolására az erdőtervet készítő hatóságnak csak kevés eszköze van.

A fakitermelések végrehajtása nyilvánvalóan megváltoztatja az erdők szerkezetét. Az erdőgazdálkodó felelőssége az, hogy ezek a beavatkozások az erdőtervben foglaltaknak megfelelően, szakszerűen legyenek elvégezve, lehetőség szerint javítva az erdő szerkezetét és minimalizálva az átmeneti kedvezőtlen hatásokat. Különösen igaz ez a véghasználatok esetében, ahol átmenetileg eltűnik az idős fás szárú vegetáció és megváltozik a lágyszárú-szint fajösszetétele is. Mivel az erdőtervben szereplő részleteket véghasználat után kötelező felújítani, ez a változás csak átmeneti, fajtától függően 15-50 év alatt nagyjából regenerálódik a korábbihoz hasonló erdőszerkezet. Az átmeneti kedvezőtlen hatást csökkenti a véghasználati területek átlagos nagyságának csökkentése, a felújítások időbeli elhúzása (a felújítóvágások arányának a növekedése), a facsoportok, állományrészek visszahagyása, a faanyagtermelést nem szolgáló (refúgiumként működő) területek nagyságának növekedése.

Az erdőtörvény tiltja az erdők természetességi állapotának (fafaj-összetételének) romlását, így a jelölő erdőtársulások hosszú távú fennmaradása jogilag biztosított, alapvetően az erdészeti hatóság hatékony működésétől függ!

A közösségi jelentőségű (madár)fajok, szaporodását kedvezőtlenül befolyásolhatja a fészkelési időben végzett fakitermelés. Ezért az arra érzékeny madárfajok esetében a fészkelési időszakban a fahasználatok végrehajtására vonatkozóan időbeli és térbeli korlátozás került meghatározásra. A korlátozások az erdőterv megjegyzés rovatában előírásra kerültek.

A korábban az egész év során egyenletesen végzett fahasználati munkák eltolódnak a vegetációs időn kívüli munkavégzés irányába. Ez a tavaszi-nyári időszakban a gazdálkodásból eredő terhelés csökkenését, tehát az érintett fajok és társulások nagyobb kíméletét eredményezi. A terepi anyagmozgatás kedvezőtlen hatását jelentősen mérsékli a száraz, illetve fagyott, vagy hóval borított talajon történő munkavégzés.

A fa kitermelése és közelítése, majd az erdei termékek szállítása a jelentős fizikai paraméterek miatt minden esetben hatással van a tevékenység környezetére. Ez a hatás csak akkor lehet jelentős, ha a gazdálkodásra vonatkozó szabályokat, vagy az egyes erdőrészletekre vonatkozó konkrét előírásokat a gazdálkodó nem tartja be. A vonatkozó előírások betartása esetén a hatás nem jelentős.

A Natura 2000 területet érintő átmeneti hatások

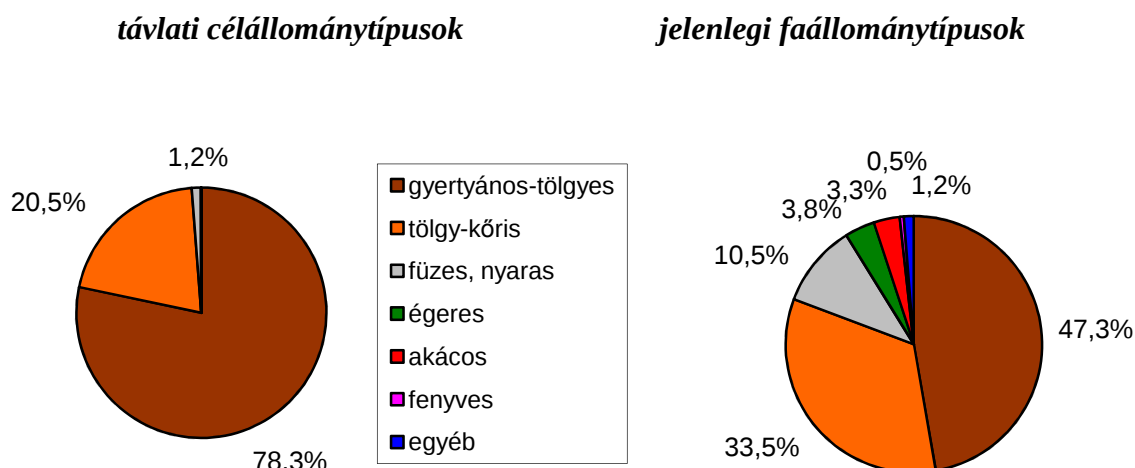
A Natura 2000 területre vonatkozóan a fent leírtak ugyanúgy érvényesek.

Időbeli korlátozás a jelölő fajok, vagy társulások érdekében az erre vonatkozó adatszolgáltatás hiányában nem történt. Térbeli korlátozásra a kiemelt jelentőségű láp-területek esetében került sor, melyek általában egyéb (TN) részletként, vagy faanyagtermesztést nem szolgáló üzemmódú erdőrészletként kerültek leírásra.

A nevelővágások úgy lettek megtervezve, hogy lehetőség szerint javítsák az erdő szerkezetét. Azok a termőhelyidegen és az intenzíven terjedő fajok fokozatos visszaszorítását, az őshonos fafajok megsegítését célozzák.

A véghasználatok esetében az átmeneti kedvezőtlen hatások mérséklése érdekében tovább csökkentek a véghasználati területek. A hagyásfák és állományrészek visszahagyásával jelentősen növekedett a refúgiumként működő területek nagysága.

A tarvágásokat, minden szándék ellenére nem lehet mellőzni az erdőgazdálkodás során. Ennek oka részben az egészségi problémák, részben pedig az, hogy a jelenlegi faállományok egy része távol áll a természetszerű erdők fafajszerkezetétől:

Az egyéb kategóriába főleg a vágásterületek és az egyéb kemény lombosok tartoznak.

Emiatt sokszor (a mostani erdőtervben 48%-ban) az erdősítés nem a véghasználati állomány fafajaival (fenyő, nemesnyár, nemesfűz, éger stb.) történik, így nincs lehetőség a természetes újulatra építeni az erdősítés során. Csak az erdősítések igen kis hányadában oldható meg a fafajcsere természetes felújítással. Külön meg kell említeni az igen nagy mértékű kőrispusztulást, ami miatt kényszer tarvágásokat és tölgyes felújításokat kellett tervezni.

További probléma, hogy a hidrológiai viszonyok megváltozásával, a vízhez kötődő pionír jellegű fajok (éger, fűz, nyár) természetes megújulása nem biztosított, ezek az állományok többnyire csak mesterségesen újíthatók fel. Jelentős gond az invazívan terjedő fafajok (AK, BL, ZJ stb.) valamint károsítók és kórokozók (tölgy lisztharmat, csipkés poloska, szilpusztulást okozó fajok stb.) jelenléte a területen.

Mindezek figyelembevételével azonban, azokon a helyeken, ahol a természetes felújítás sikerének esélye volt, az került előírásra.

3.4. A körzeti erdőterv szerinti erdőgazdálkodás során létrehozandó erdészeti létesítmények és az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterület kialakításának, használatának ismertetése.

A 2009. évi XXXVII. Az erdőről, az erdő védelméről és az erdőgazdálkodásról szóló törvény 13. és 15. paragrafusa sorolja fel, az erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületeket és az erdészeti létesítményeket. Az erdészeti létesítményekre vonatkozó szabályokat a 153/2009. (XI. 13.) végrehajtási rendelet tartalmazza.

A körzeti erdőtervezés nem rendelkezik az erdőgazdálkodás során létrehozandó erdészeti létesítményekről, ugyanis az csak az erdőgazdálkodó kezdeményezésére történhet külön államigazgatási eljárás keretén belül. Néhány szabály a témához vonatkozóan:

- Az erdészeti létesítmény létesítésének, bővítésének, felújításának, helyreállításának, korszerűsítésének, valamint lebontása során olyan megoldást kell választani, hogy az erdészeti létesítmény, illetve annak rendeltetésszerű használata, valamint az erdészeti létesítményhez kapcsolódó építési tevékenységek az erdei élőhelyet és életközösséget, valamint a faállomány felújuló képességét csak a legszükségesebb mértékben befolyásolják.
- Az erdőben csak az erdő rendeltetésével, közjóléti szerepével és a fenntartható erdőgazdálkodással összhangban álló, rendeltetésszerű használatra alkalmas közjóléti berendezés és létesítmény helyezhető el és tartható fenn.
- Fokozottan tűzveszélyes állományban nem létesíthető tűzrakóhely.
- Vizes élőhelyeken keresztül közlekedés és szállítás nem végezhető.
- Erdei rakodó az erdőtervben is rögzítetten védett növények élőhelyeül szolgáló tisztásokon, gyepeken, továbbá vizes élőhelyeken és ezek közvetlen környezetében nem létesíthető.

A védett természeti területnek nem minősülő, külön jogszabály szerinti Natura 2000 területeken található erdőre, erdőgazdálkodási tevékenységet közvetlenül szolgáló földterületekre vonatkozó üzemtervi előírásokat az erdészeti hatóság a védett természeti területek természetvédelmi kezeléséért felelős szerv közreműködése mellett, e törvény hatálybalépésétől számított 1 éven belül felülvizsgálja és az európai közösségi jelentőségű természetvédelmi rendeltetésű területekre vonatkozó külön jogszabálynak megfelelően szükség szerint módosítja.

Az erdőtervezési körzet infrastrukturális feltártsága megfelelően biztosított. További fejlesztésük külön tervezés és engedélyezés után történhet. A területen kialakított nyiladék rendszer sok helyen nem követi a természetes terepi vonalakat. Azok a nyiladékok, amelyek az elmúlt évek során nem voltak megfelelően karban tartva, kikerültek az erdőtervi nyilvántartásból. A térképi megjelenítésük ennek megfelelően változott: törlésre kerültek, vagy keskeny nyiladékként kerültek feltüntetésre.

Az erdőgazdálkodást közvetlenül szolgáló földterületeken (mint például cserjés, vadföld, tisztás) a korábbi nyilvántartási adatok lettek figyelembe véve. A nyilvántartástól jelenleg eltérő hasznosítások (pl. tisztás helyén vadföld stb.) esetén az erdőterv megjegyzés rovatában kerültek feltüntetésre.

A feltáróhálózatot térképen szemléltettük a mellékletben.

A Natura 2000 területet érintő egyéb földterület használatok

A Natura 2000 területeken a fent leírtak ugyanúgy érvényesek.

3.5. Az erdőtervezési körzet területén lévő erdő természeti állapotának ismertetése

Az erdőtervezési körzet területe a megye egyik legtermészetesebb erdeinek élőhelye. A nedves élőhelyek (főleg az egykori Dráva medrek) és a kötött talajok miatt a mezőgazdaság csak kisebb hányadban tudta birtokba venni a területeket, így a megmaradt erdők természeti állapotát alapvetően jónak mondható. Régebben a levágott erdőket sarjról, vagy tölgy makkal újították fel.

A legeltető állattartás visszaszorulásával az utóbbi évtizedekben viszonylag sok erdőtelepítés is történt, a jó termőhelyi adottságok miatt elsősorban kocsányos tölgy fafajjal, illetve a jellemzően kevésbé jól fejlődő égerrel. Viszonylag alacsony az akác térfoglalása, és csak foltokban jelentenek problémát más invazív fafajok (elsősorban az amerikai kőris és a zöldjuhar illetve a bálványfa).

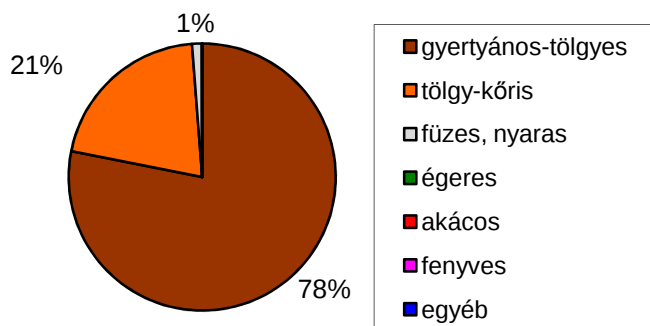
Az erdők természetességét egyelőre nem rontotta az utóbbi 60 évben szárazabbá váló éghajlat sem (az OMSZ adatai szerint legalább 50 mm-rel csökkent a térségben az évi átlagos csapadék-mennyiség), ami inkább csak a tölgy-kőris szil erdők gyertyános tölgyessé való elmozdulását eredményezte. Az elmúlt 20 év vadgazdálkodási gyakorlata azt eredményezte, hogy lényegesen kisebb lett a vadkár és sok helyen a tölgyesek természetes úton is újulni kezdtek. Hogy ez korábban nem így volt, azt jelzik a középkorú állományok, melyekben sok az elgyertyánosodott, illetve a korábbi igen erős hántáskár miatt tőkorhadt.

Jelentős problémaként jelentkezett viszont a kőris intenzív pusztulása, mely miatt sok egészségügyi termelés, illetve az erősen kőrises foltokban idő előtti véghasználat vált szükségessé. Nem megnyugtató a főleg telepítésekből keletkezett nemes fűzesek illetve égeresek egészségi állapota sem.

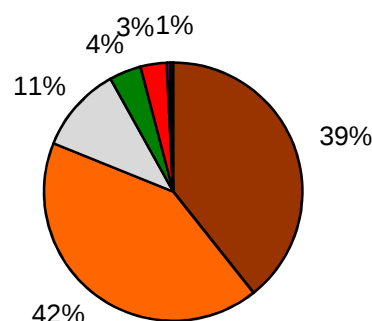
Mindezek következtében a megváltozott fafajösszetételű és állomány-szerkezetű származékerdők (tuskósarjasok, égeresek, cseres-, gyertyános konszociációk) illetve kultúrerdők (akácok, fenyvesek, nemesnyárasok és fűzesek) kevésbé jellemzők.

Az erdőtervezés során távlati célállományként jellemzően a termőhelynek megfelelő természetes erdőtársulások kerültek meghatározásra, a jelenlegi faállománytípusok azonban ettől kisebb mértékben eltérnek!

távlati célállománytípusok

jelenlegi faállománytípusok

Az egyéb kategóriába főleg a vágásterületek és az egyéb lombosok tartoznak.(fekete diós, nyíres) tartoznak.

Mint a diagramból látható a körzet erdeinek 80%-a gyertyános tölgyes vagy tölgy-kőris-szil erdő. Kb. 10% a fűz-nyár erdők aránya, de ezek egy része nemesített faültetvény. Mindössze 10% körül van azoknak az erdőknek az aránya, ahol szerkezet-átalakítás lehet indokolt. Az erdők nagy része a termőhelynek megfelelő állománynak tekinthető, melynek jelentős hányada természetszerű is. A kedvező képet azonban rontja a többnyire behurcolt kórokozók és károsítók miatt kialakuló legyengülés esetenként fapusztulás.

A véghasználatok során ezért közepes arányú a fafajcserével történő felújítási előírás. Szerkezet-átalakításra tervezettek a fenyvesek, az égeresek, cseresek, nyíresek illetve a nemes nyáras és fűzes vágások jelentős hányada. A pusztuló kőrises foltokban jellemzően tölgyes felújítás a tervezett. Az akácosokban nem akácos felújítás is tervezésre került. Összességében a 240 ha erdősítési előírás 40%-án szerkezet-átalakítás van tervezve, ahol a fafajcsere önmagában egy természetesebb, állékonyabb erdőkép felé történő elmozdulást jelent.

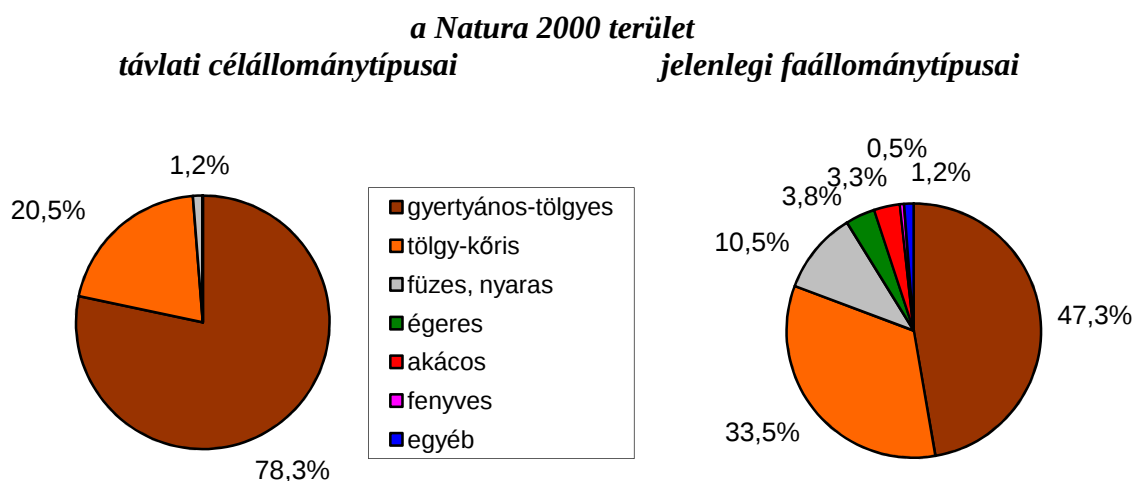
Mindemellett, ahol erre lehetőség nyílt, a véghasználatok során facsoportok, kisebb állományrészek visszahagyása került előírásra, melyek területén semmiféle fakitermelés nem folytatható, még egészségügyi termelés sem. Ez a körzet erdeiben várhatóan emelni fogja a holtfa mennyiségét.

A véghasználati előírások palettáján jelentős aránnyal megjelent a szálalás is, és nőtt a felújítóvágások aránya, ami azt jelzi, hogy ahol arra lehetőség kínálkozott, ott elnyújtottabbak lesznek a véghasználatok.

Az állománynevelési előírások során mindenhol a ritka (őshonos) elegyfajok kímélete, fokozatos felszabadítása került előírásra. A terv az invazív fafajok visszaszorításához szükséges összes tervelőírást tartalmazza.

A Natura 2000 területek erdeinek természeti állapota

A Natura 2000 területek esetében egy picivel még kisebb az eltérés az élőhelynek megfelelő természetes erdőtársulások és a jelenlegi erdőkép között:

Az egyéb kategóriába főleg a vágásterületek és az egyéb lombosok tartoznak.(fekete diós, nyíres) tartoznak.

Az erdőtervezési körzetben a Natura 2000 oltalom alatt álló erdők faállomány-típusonkénti természetessége az Evt. 7. § (1) bekezdése szerint besorolva:

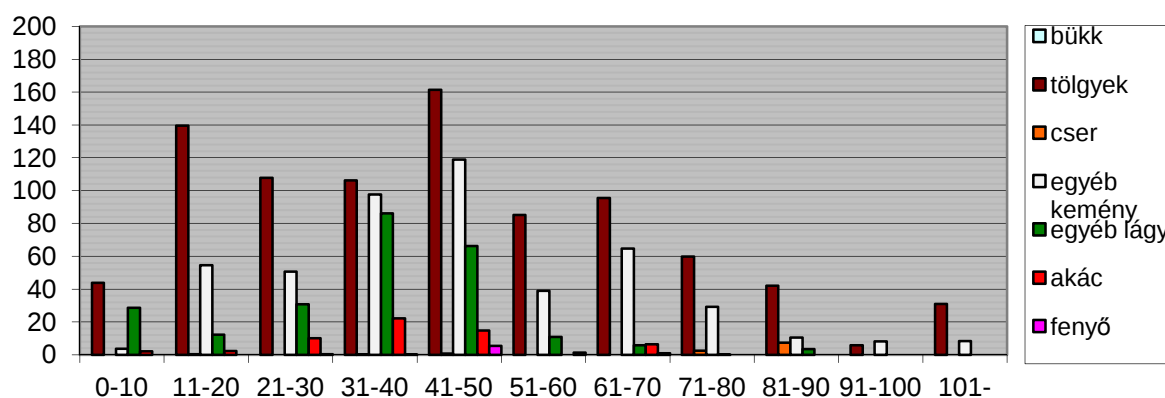
Faállomány-típus	Összesen		Természetes		Term-szerű		Származék		Átmeneti		Kultúr		Faültetvény	
	Terület	%	Ter.	%	Ter.	%	Ter.	%	Ter.	%	Ter.	%	Ter.	%
Bükkösök	0	0												
Gy-kocsánytalan tölgyesek	0	0												
Gy-kocsányos tölgyesek	714,46	42			685	96	30	4						
Kocsánytalan tölgyesek	0	0												
Kocsányos tölgyesek	484,95	28,5			327	68	155	32	3	1				
Cserések	12,02	0,7					12	100						
Molyhos tölgyesek	0	0												
Akácosok	55,88	3,3									56	100		
Gyertyánosok	71,86	4,2			8	11	64	89						
Juharosok	1,79	0,1					2	100						
Kőrisesek	104,77	6,2			54	52	50	48						
Egyéb kemény lombosok	4,58	0,3					2	34			3	66		
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	39,91	2,3					6	15	2	4	32	81		
Hazai nyárasok	117,49	6,9			14	12	100	85	4	3				
Fűzesek	16,65	1			8	45	9	52	1	3				
Égeresek	63,85	3,8			1	1	63	99						
Hársasok	0	0												
Nyíresek	0	0												
Egyéb lágy lombosok	0	0												
Erdeifenyvesek	12,27	0,7									12	100		
Feketefenyvesek	0	0												
Lucfenyvesek	0	0												
Egyéb fenyvesek	0	0												
Összesen:	1700,5	100,0	0	0	1096	64,5	491,2	28,9	9,3	0,5	103,6	6,1	0	0

Az erdők nyilvántartott természetességét térképen szemléltettük a mellékletben.

Az egyes korosztályok területét faállomány-típusonként az alábbi táblázat szemlélteti:

Faállomány-típus	%	0-10	11-20	21-30	31-40	41-50	51-60	61-70	71-80	81-90	91-100	101-
Bükkösök	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gy-kocsánytalan tölgyesek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Gy-kocsányos tölgyesek	17,0	20,6	116,4	81,8	124,7	184,3	63,1	55,6	29,3	22,3	2,4	14,0
Kocsánytalan tölgyesek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kocsányos tölgyesek	11,5	37,1	69,4	70,4	26,3	52,2	51,9	72,4	50,9	26,1	5,2	23,1
Cseresek	0,3	0,0	0,0	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	2,9	8,8	0,0	0,0
Molyhos tölgyesek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Akácosok	1,3	1,3	1,3	8,0	23,3	15,8	0,0	6,2	0,0	0,0	0,0	0,0
Gyertyánosok	1,7	0,0	1,1	0,6	41,3	13,3	3,1	6,2	2,0	2,2	0,0	2,0
Juharosok	0,0	0,0	0,0	1,8	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Kőrisesek	2,5	5,5	7,2	2,9	9,3	33,5	5,2	27,2	6,5	1,2	6,3	0,0
Egyéb kemény lombosok	0,1	1,4	0,0	0,0	0,1	3,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nemes nyárasok és nemes fűzesek	0,9	0,1	0,8	10,3	27,8	0,0	0,8	0,1	0,1	0,0	0,0	0,0
Hazai nyárasok	2,8	24,0	6,9	19,4	46,6	15,7	1,5	0,6	0,0	2,9	0,0	0,0
Fűzesek	0,4	1,5	0,0	1,4	5,7	0,7	3,3	4,1	0,0	0,0	0,0	0,0
Égeresek	1,5	0,0	5,5	2,4	6,4	43,5	6,1	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Hársasok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Nyíresek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb lágy lombosok	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Erdeifenyvesek	0,3	3,8	0,4	0,2	0,8	5,2	1,2	0,8	0,0	0,0	0,0	0,0
Feketefenyvesek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Lucfenyvesek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Egyéb fenyvesek	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0
Összesen ha	1700	95,2	209,0	199,5	312,2	367,2	136,2	173,1	91,6	63,4	13,9	39,2
Összesen %	100,0	5,6	12,3	11,7	18,4	21,6	8,0	10,2	5,4	3,7	0,8	2,3

korosztályok területe fafajcsoportonként

Az egyéb keménylombos főleg a gyertyán, kőris, juhar, szil fajokat foglalja magába; a lágy lombos elsősorban a nyár, fűz és éger fajokat takarja, beleértve a nemesített fajtákat is.

Az ábra, bár a kis érintett terület miatt óvatosan kezelendő, de tükrözi az évtizedek során bekövetkezett szemlélet-változásokat:

- 30-50 évvel ezelőtt a tölgy rovására nagyobb teret kaptak a gyorsabban növekvő fajok a nyarak-füzek, a mézgás éger és az akác, a keménylombosok közül pedig a gyertyán, a kőris és a fekete dió;
- A megye más részeihez képest feltűnően alacsony a fenyvesek és az akácosok részaránya, sőt az utolsó két évtizedben alkalmazásuk szinte kimutathatatlan;
- Hullámzó a tölgyesek aránya: a 0-10 éves korosztályban viszonylag alacsony, melynek oka a vágásérettségi korok emelkedése, az idősebb tölgyesek kíméléte.

Bár a diagramból egy változatos koreloszlás rajzolódik ki, erdőrésztlet szinten jellemzően az egykorú, vágásos erdőkép dominál. Ennek a képnek a hosszútávon történő javítása érdekében az arra alkalmas erdőkben hagyásfák, facsoportok kerülnek visszahagyatásra, illetve jelentősen nőtt a szálaló vagy átmeneti üzemmódbba sorolt területek nagysága.

A Natura 2000 területek jelölő erdőtársulásainak természeti állapota

A Natura 2000 területek jelölő erdőtársulásainak természeti állapota

91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus.

Az élőhelytípus adatai a természetvédelmi helyzetről 2007-ben készített jelentés alapján:

Élőhely elterjedési területe (range): 59737 km²

Az elterjedési terület (range) trendje: stabil

A becsült elterjedési terület stabil és nem kisebb az országos szintű „kedvező referencia-területnél”. Tehát az élőhely hosszú távú fennmaradását biztosító nagyságú, vagy annál nagyobb tájban fordul elő.

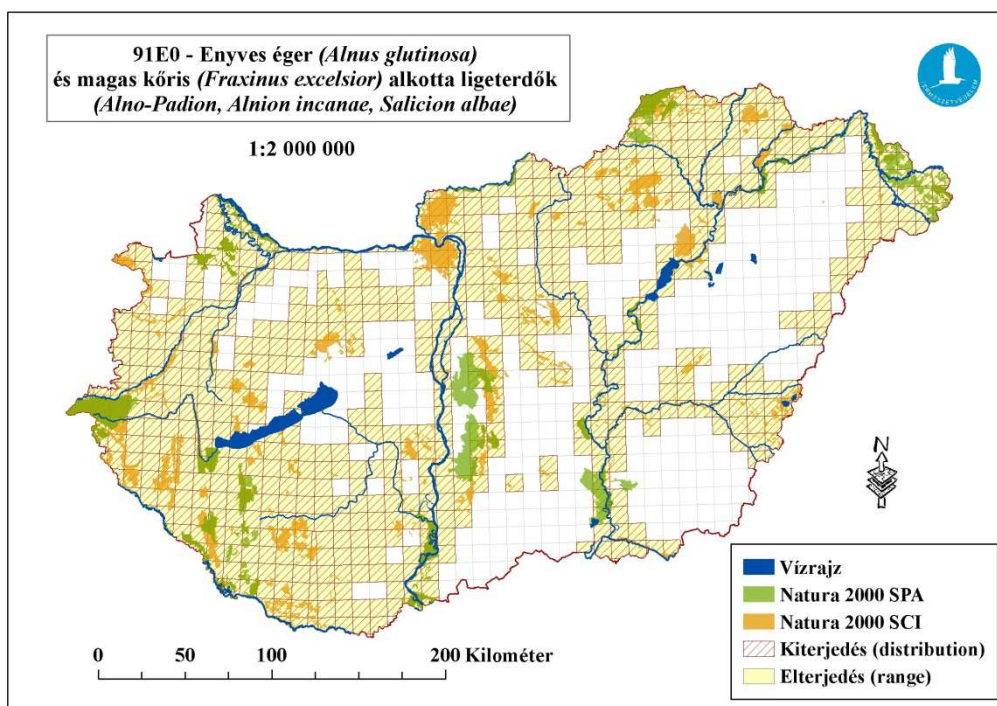
Élőhely kiterjedése (distribution area): 400 km²

A kiterjedés (distribution) trendje: csökkenő

Az élőhely becsült kiterjedése csökken és kisebb az országos szintű „kedvező referencia területnél”, vagyis fennmaradása hosszú távon nem biztosított.

A természetvédelmi helyzet értékelése országosan

- Elterjedés: nem kielégítő
- Élőhely kiterjedése: rossz
- Struktúra, funkció: rossz
- Jövőbeli kilátások: rossz
- A természetvédelmi helyzet átfogó értékelése: rossz

Az SDF-ek szerint az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területeken arányosítva 65 ha-t (3,6%) borít, természetessége, globális helyzete átlagos.

A tervezési adatok szerint az ETK-be eső naturás erdőterületnek mintegy 13%-át (242 ha-t), borítanak éger-kőris, illetve fűz-nyár és egyéb puhafás állományok. Ezek túlnyomó része nem a termőhelyén álló származékerdő, a termőhelyi adottságok csak mintegy 40 ha-n, az erdőterület 2%-án felelnek meg a puhafás ligeterdőknek. A minden szempontnak megfelelő, jelölő élőhelytípusnak tekinthető erdő aránya, közelítőleg 1,8% (35 ha) körül becsülhető, és hasonló arányú az egyéb részletként (cserjés, terméketlen) leírt láp – hosszútávon ezeken a helyeken várható a társulás kedvező állapotban történő fenntartása.

A ligeterdők közé sorolt közel 20 erdőtársulás közül 3 társulás-csoport fordul elő a körzetben, melyek védelmi helyzete jelentősen különböző.

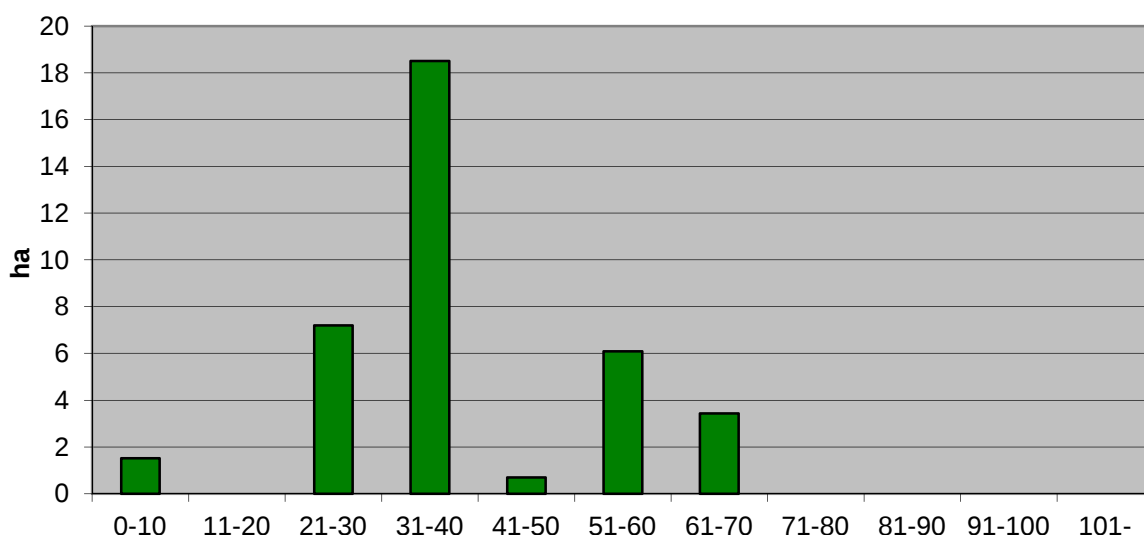
Éger-, kőris- és fűzlápok, égeres mocsárerdők területét természetes körülmények között egész évben víz borítja. Ez a feltétele az anaerob környezet kialakulásának, ami elengedhetetlen a tőzegképződéshez. Talajuk savanyú, tőzeges láptalaj. A korábban ásott vízelvezető árok feliszapolódásával, mesterséges megszüntetésével az élőhelyek jelentős részén stabilizálódott a vízellátás, sőt a vizes területek növekedése figyelhető meg.

Fűz és nyárligetek elsősorban a Dráva menti területeken jellemzők. Talajuk fiatal öntéstalaj, vízgazdálkodásuk nagyban függ a folyó hordalékának minőségétől és a víz feletti magasságtól. A Dráva alsó szakaszának szabályozása és a felső szakaszon létesített vízerőművek miatt a folyó hidrológiája jelentősen megváltozott, a folyó átlagos vízszintje a térségben 1,5-2 m-t csökkent az elmúlt 100 évben. Emiatt a korábbi puhafaligetek jelentősen degradálódtak, a társulás visszaszorul a folyó közvetlen közelébe.

Égerligetek a kisebb vízfolyások mentén alakultak ki. A víz csak ritkán árasztja el őket, de a talajvízszint magas. Talajuk öntés, vagy hordalék jellegű, nitrogéntartalma magas.

Az ETK területén nem jelentős a részarányuk, az égerek nagyobb része mesterségesen telepített erdő. Észrevehető a termőhely szárazodása miatti térvész is (pl. gyertyán alsószint megjelenése). Mindezek miatt az égerligetek területe a jövőben csökkenni fog, ami azonban nem jelenti a természetesség romlását, hanem csak az égeres származékdombok más típusú természetsterű erdővé alakítását.

A jelölőként rögzített lápok és ligeterdők korosztályviszonyai az alábbiak szerint alakulnak:

Az ábrából is látható, hogy a jelölő ligeterdő mennyisége rendkívül kicsi. Ebben a középkorú állományok a meghatározók, de jelentős az idős állományok aránya is. A jelölő társulás területének jelentős növekedése élőhelyi okok miatt nem várható.

91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén

Az élőhelytípus adatai a természetvédelmi helyzetről 2007-ben készített jelentés alapján:

Élőhely elterjedési területe (range): 27637,3 km²

Az elterjedési terület (range) trendje: csökkenő

A becsült elterjedési terület csökken és kisebb az országos szintű „kedvező referencia-területnél”, vagyis fennmaradása hosszú távon nem biztosított.

Élőhely kiterjedése (distribution area): 300 km²

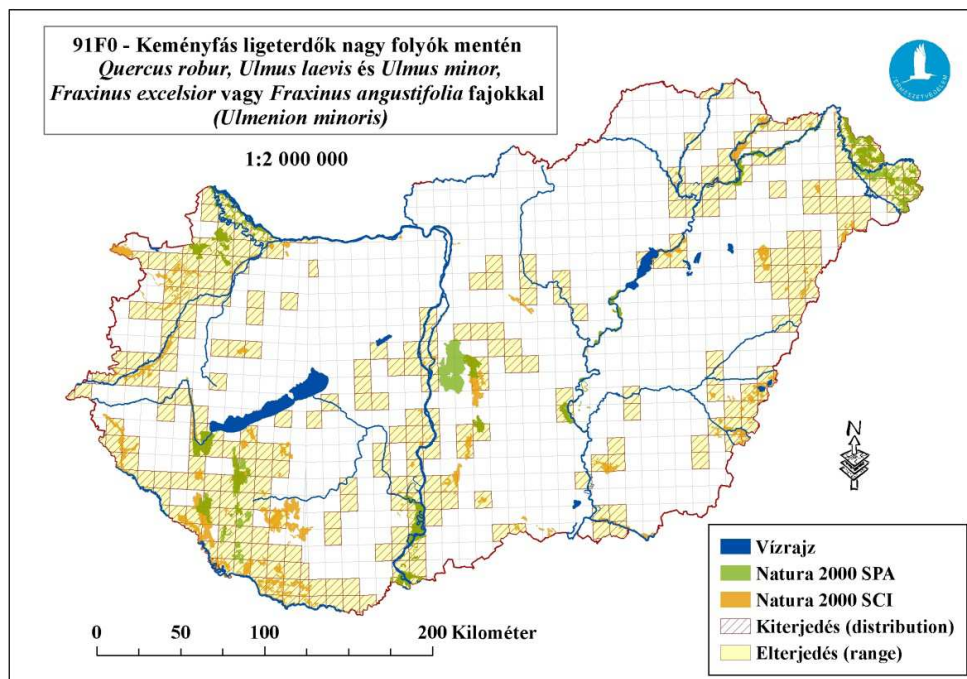
A kiterjedés (distribution) trendje: csökkenő

Az élőhely becsült kiterjedése csökken és kisebb az országos szintű „kedvező referencia területnél”, vagyis fennmaradása hosszú távon nem biztosított.

A természetvédelmi helyzet értékelése országosan

- Elterjedés: rossz
- Élőhely kiterjedése: rossz

- Struktúra, funkció: rossz
- Jövőbeli kilátások: rossz
- A természetvédelmi helyzet átfogó értékelése: rossz

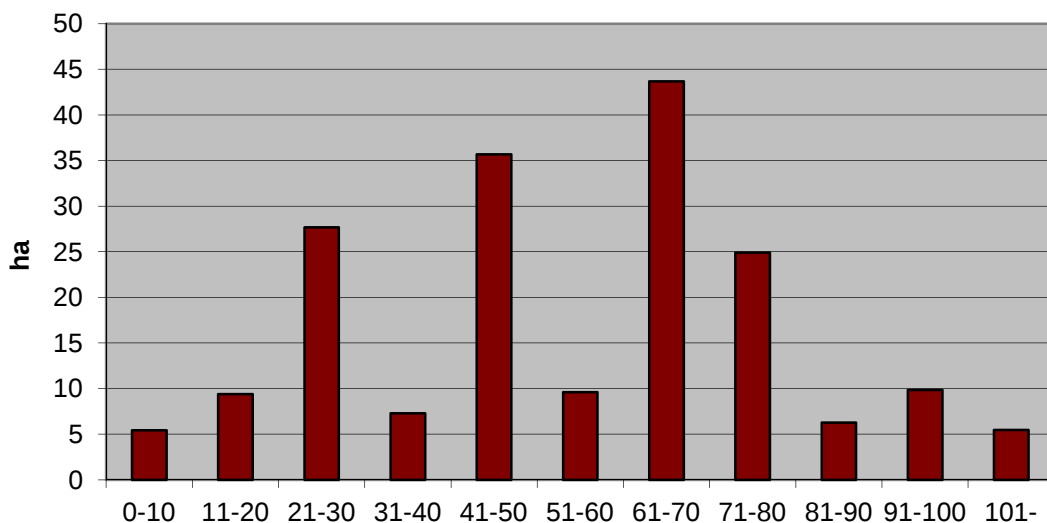

Az SDF-ek szerint az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területeken arányosítva 365 ha-t (20%) borít, természetessége, globális helyzete jó.

A felmérések során, az ETK-be eső Natura-s területen összesen 300 ha keményfás ligeterdőnek tekinthető, kőrisrel, égerrel elegyes kocsányos tölgyes került leírásra, de ennek csak mintegy a fele (185 ha) lett jelölőként rögzítve.

A tölgy-kőris-szil ligeterdők a síksági nagy folyók ártereiének legmagasabb részein, illetve a mellékfolyók és patakok mentén előforduló magas növésű, nagy produkciójú erdők. Víz-gazdálkodásukat a folyók és patakok vízjárása, ezzel kapcsolatban a talajvízszint magassága határozza meg. A Natura 2000-s erdőterületek kb. 20%-án (350 ha-n) fordulhatna elő ez az erdőtársulás, de az ilyen termőhelyek felén jelenleg degradálódó égeresek, nyárasok, fűzesek és más származék erdők állnak.

A jelölőként rögzített keményfás ligeterdők korosztályviszonyai az alábbiak szerint alakulnak:

A jelölő erdők 12%-a érintett véghasználattal. Ennek nagyobb része a körispusztulás miatti tarvágás, kisebb hányada felújítógátás illetve szálalógátás. 5%-nyi területen szálalás került tervezésre.

A körülbelül 350 ha keményfás ligeterdő termőhelyen folytatott fenntartható erdőgazdálkodás esetén korosztályonként mintegy 20 ha ilyen erdő prognosztizálható.

91L0 Illír gyertyános-tölgyes

Az élőhelytípus adatai a természetvédelmi helyzetről 2007-ben készített jelentés alapján:

Élőhely elterjedési területe (range): 14823 km²

Az elterjedési terület (range) trendje: stabil

A becsült elterjedési terület stabil és nem kisebb az országos szintű „kedvező referencia-területnél”. Tehát az élőhely hosszú távú fennmaradását biztosító nagyságú, vagy annál nagyobb tájban fordul elő.

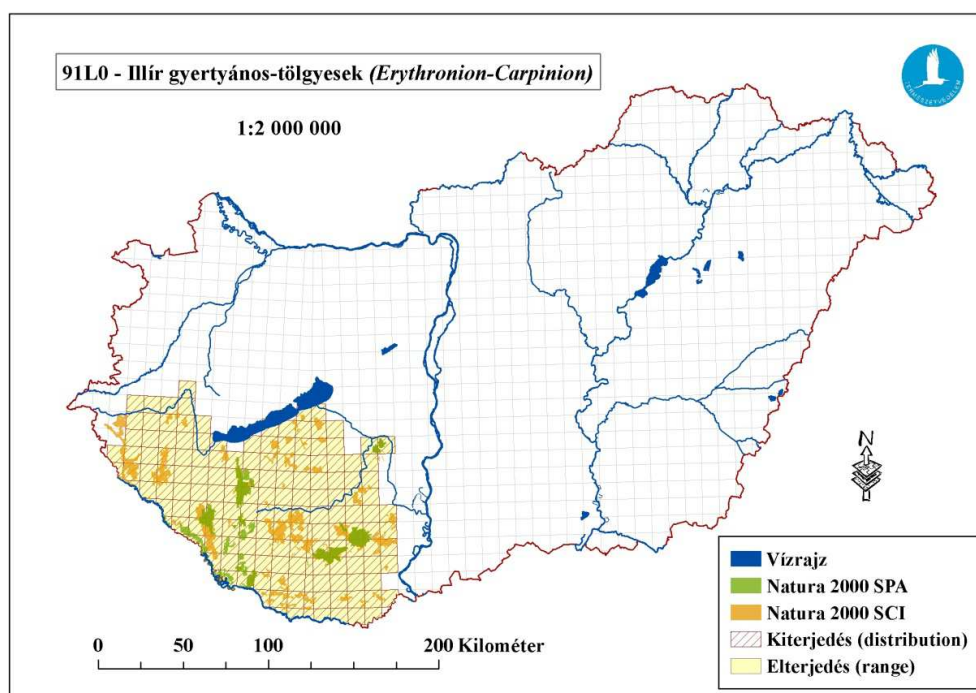
Élőhely kiterjedése (distribution area): 780 km²

A kiterjedés (distribution) trendje: csökkenő

Az élőhely becsült kiterjedése csökken, de nem kisebb az országos szintű „kedvező referencia területnél”. Tehát az élőhely hosszú távú fennmaradását biztosító nagyságú, vagy annál nagyobb tájban fordul elő.

A természetvédelmi helyzet értékelése országosan

- Elterjedés: kedvező
- Élőhely kiterjedése: nem kielégítő
- Struktúra, funkció: rossz
- Jövőbeli kilátások: rossz
- A természetvédelmi helyzet átfogó értékelése: rossz

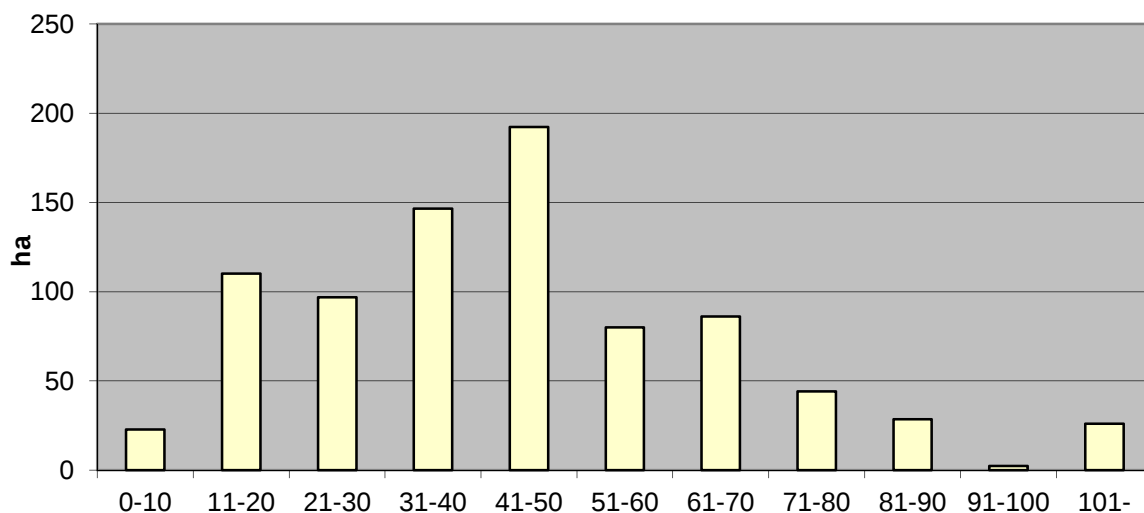
Az SDF-ek szerint az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területeknek arányosítva 40%-át (756 ha) borítja, természetessége, globális helyzete jó.

Az erdészeti nyilvántartás szerint is a Natura-s területek 40%-át borítják gyertyános-tölgyesek, de jellemzők a gyertyánosodó keményfás ligeterdők, és az elgyertyánosodott

területek is. A megfelelő termőhelyen álló, jelölő erdőtípusnak rögzített erdők aránya jelenleg 830 ha, 45% körül van.

Potenciálisan az erdőterület 78%-át boríthatná, tehát arányának további jelentős növekedése várható.

A jelölőként rögzített gyertyános-tölgyesek korosztályviszonyai az alábbiak szerint alakulnak:

A jelölő erdők 2%-a érintett véghasználattal, jellemzően felújítóvágással. Igen nagy arányban, 35%-nyi (!) területen szálalás került tervezésre.

A körülbelül 1300 ha gyertyános-tölgyes termőhelyen folytatott fenntartható erdőgazdálkodás esetén a vágásos erdőkben korosztályonként mintegy 80 ha ilyen erdő prognosztizálható.

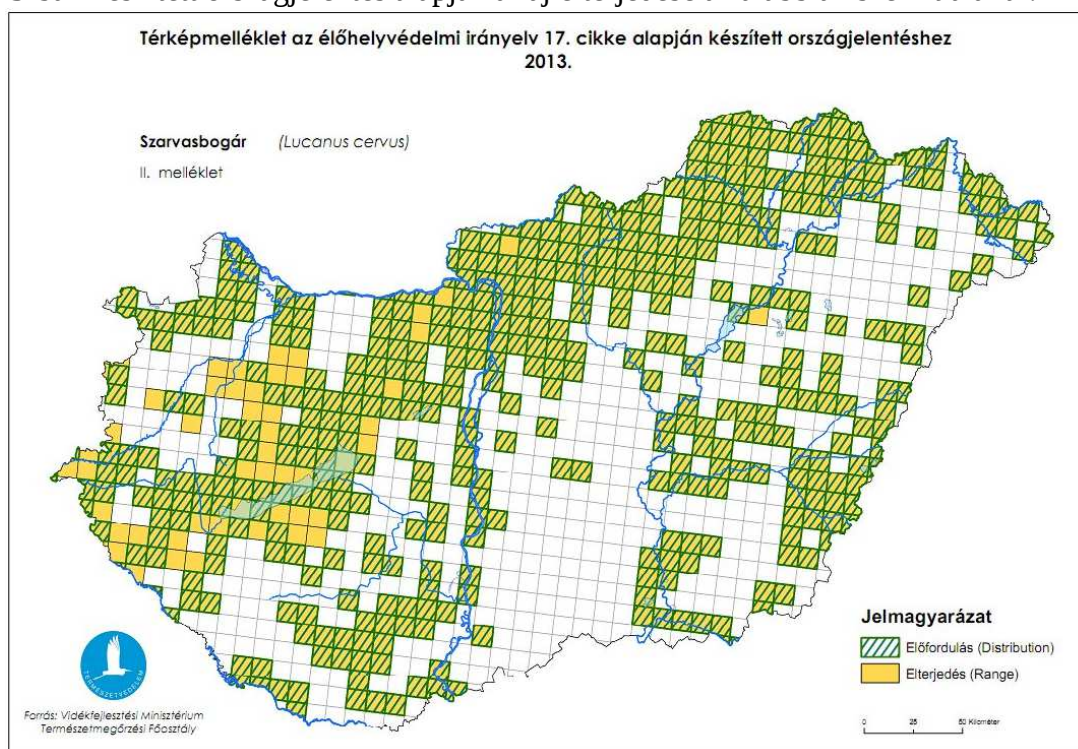
A Natura 2000 területek erdőgazdálkodással érintett jelölő fajainak természeti állapota

Nagy szarvasbogár (*Lucanus cervus*)

Védett, közösségi jelentőségű faj. Az imágó tölgyfajok (főleg csertölgy és kocsányos tölgy) idős, korhadó példányainak tövébe vagy a talajba a gyökér közelébe petézik. A lárvák több éven (4-5 év) keresztül fejlődnek a korhadt fák gyökerében.

Élőhelytípus, amelyhez előfordulása köthető: pannon cseres-tölgyesek (91M0), illír gyertyános-tölgyesek (91L0), keményfás ligeterdők (91F0) és pannon gyertyános-tölgyesek (91G0), illetve olyan fáslegelőkön, erdőfoltokban, parkokban, ahol idős tölgyfák találhatók.

A 2013-ban készített országjelentés alapján a faj elterjedése az alábbiak szerint alakul:

A SDF szerint az erdőtervezéssel érintett területen az állomány nagyság: $2 > p > 0\%$; a terület értéksége az adott faj megőrzöttsége szempontjából szignifikáns érték.

A fajra vonatkozóan adatot az illetékes NPI-ktől nem kaptunk, s az erdőtervezés során célzott, a szarvasbogárra vonatkozó adatfelvétel sem történt. Ennek ellenére kijelenthető, hogy a terepi tapasztalatok alapján, a fenti térképen jelölt elterjedésnél lényegesen jobb a faj helyzete. Valószínűsíthető, hogy minden olyan UTM-négyzetben, ahol faanyagtermelést nem szolgáló terület, vagy idős ligeterdő, gyümölcsös, park található, előfordul a faj. Így minden bizonyosan az erdőtervezéssel érintett teljes területen is.

Nagy hőscincér (*Cerambyx cerdo*)

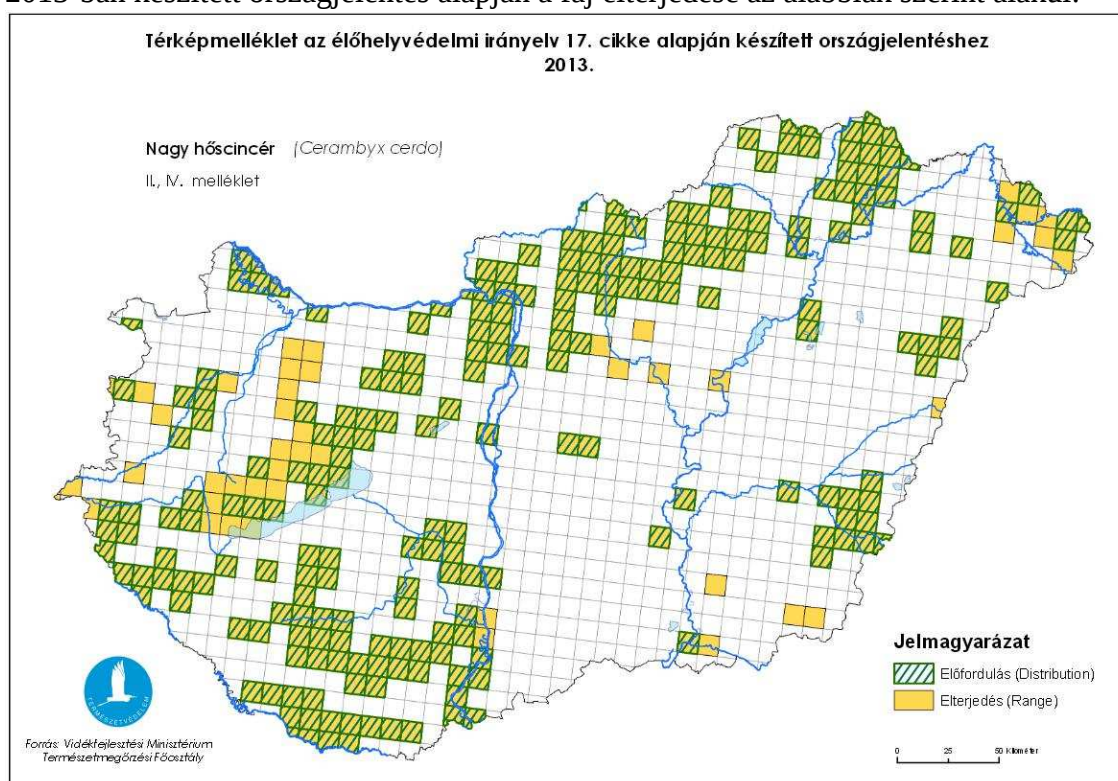
Védett, közösségi jelentőségű faj.

Olyan élő tölgyfák (főként kocsányos tölgy, de kocsánytalan, molyhos és csertölgy is) kérge alá petézik, amelyeken a törzs egy része már elhalt. A pusztuló öreg tölgyekben több generáció is fejlődik egyszerre, és maguk a bogarak több évig fejlődő lárvái is a későbbiekben hozzásegítik a fát a gyorsabb hanyatláshoz. Legerősebb állományai ott élnek, ahol nagyon öreg, magányosan vagy kisebb csoportokban álló kocsányos tölgyek találhatók.

A lárvák fejlődését optimálisan a ritkán álló fák napsütötte törzsei biztosítják. A zártabb erdőkben inkább a közvetlen napsugárzásnak kitett csúcsi részek kedveznek a lárvák fejlődésének. Ennek megfelelően a napfénynek kitett, idős tölgyfák meghagyását igényli (ritkább vagy ritkásan meghagyott erdőrészekben, facsoportokban). A hőscincérállományok megőrzését elősegíti pl. a változatos korcsoport kialakítása, hagyásfák, tanúfák meghagyása, tarvágás mellőzése, kis lékek nyitása idős erdőben.

Élőhelytípus (közösségi jelentőségű + egyéb), amelyhez előfordulása köthető: erdőszyepp-tölgyesek (91I0), pannon cseres-tölgyesek (91M0), pannon gyertyános-tölgyesek (91G0), pannon molyhos-tölgyesek (91H0), keményfás ligeterdők (91F0), fáslegelők, fasorok, parkok, mészkedvelő tölgyes, alföldi zárt kocsányos tölgyes

A 2013-ban készített országjelentés alapján a faj elterjedése az alábbiak szerint alakul:

A SDF-k szerint az erdőtervezéssel érintett területen az állomány nagyság: $2 > p > 0\%$; a terület értéksége az adott faj megőrzöttsége szempontjából szignifikáns érték.

A fajra vonatkozóan adatot az illetékes NPI-től nem kaptunk, s az erdőtervezés során célzott, nagy hőscincérre vonatkozó adatfelvétel sem történt. Ennek ellenére valószínűsíthető, hogy minden olyan UTM-kockában, ahol van faanyagtermelést nem szolgáló terület, vagy idős gyümölcsös, park található, előfordul a faj.

3.6. A körzeti erdőterv társadalmi, gazdasági következményeinek leírása

Az erdőtervezési körzet Somogy megye DNy-i részén helyezkedik el. Területe a Dél-Dunántúl tájcsoporthoz tartozó Ormánság erdészeti tájhoz tartozik. A földtörténeti negyedkor szelei a jégkorszak kőtörmelékeiből szállított változó vastagságú lösztakaróval borították be a tájat. Ezen a Dráva, mint ösfolyó hatalmas mocsaras területeket alakított ki. A folyó hatására a terület ártéri jellegűvé vált, a talajképződést ez határozta meg.

A körzet természetes vegetációjában meghatározók voltak a gyertyános-kocsányos tölgyesek és a keményfás ligeterdők. A tájhasználat következtében az erdők felaprózódtak, területük fokozatosan és jelentősen csökkent. Az őshonos fafajok alkotta állományok a tájrészlet kétharmadát borítják.

Összességében a körzet területének 38,5 %-át borítja erdő, ez majdnem kétszerese az országos átlagnak (20,8%).

A körzet erdőterületeinek faállomány összetétele változatos, szorosan összefügg a termőhelyi viszonyokkal, a múltban alkalmazott erdőfelújítási módokkal, az erdőtelepítések fafajmegválasztásával. A körzeten belül tíz százalék feletti területi részaránnyal jelenleg a – gyertyános kocsányos tölgyesek (35,6%) és a kocsányos tölgyesek (35,5%) bírnak.

Magyarország területén – így a körzet területén is – az erdőgazdálkodás szigorú törvényi szabályozás mellett történik, ami garanciát jelent az erdők területének és természetességének hosszú távú, tartamos megőrzésére. A körzeti erdőtervben a folyamatos erdőborítást biztosító üzemmódú erdők törvényben meghatározott mértéke bőven meghatározásra került.

Az erdőtervezési körzet erdőtervezett területeinek 76,4%-a része a Natura 2000 hálózatnak.

A körzetben kitermelt faanyag feldolgozási szintje alacsony fokú, a megtermelt faanyag többsége alapanyagként hagyja el a körzet területét. Bővül és meghatározó a kitermelt faanyag megújuló energiahordozóként, tűzifaként történő értékesítése. Ebben szerepet játszik a szociális tűzifa program végrehajtása is, amely program keretében a szociálisan rászorult családok jutnak kedvezményes áron vagy térítésmentesen tűzifához.

Az erdők kezelésére a térségben foglalkoztatást biztosító vállalkozások jöttek létre, ezek száma csekély. Minden nemzetgazdasági ágazatnak, így az erdőgazdálkodásnak is törekednie kell a vidék lakosságmegtartó képességének javítására. Különösen fontos a különböző képzettségi szintű élő munkaerő kapacitás megtartása, illetve a nagyobb élőkommunka igényű, alacsonyabb képzettséget igénylő tevékenységek mennyiségének növelése is, ami által a vidéki lakosság foglalkoztatottsági szintje növelhető. Ennek érdekében a körzet állami erdőterületeinek jelentős részét kezelő Mecsekerdő Zrt., valamint a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság a közmunka program keretében folyamatosan alkalmaz munkavállalókat.

A természetes anyagok felhasználása és alkalmazása iránti igény érzékelhetően növekszik, ami az erdei haszonvételek korábbiakban megszokott szintjének fenntartását szükségessé teszi. E mellett az erdőgazdálkodás során az erdőhöz kötődő természetes élőhely típusok megőrzésére és védelmére továbbra is fokozott figyelmet kell fordítani, ezt a körzeti erdőterv megfelelő módon szabályozza.

A körzet területén a mezőgazdasági művelésben gazdaságosan nem hasznosítható, nem túl száraz felhagyott szántóterületek erdősítésével az erdősültség mértékének növelésére még vannak lehetőségek.

Az erdőtervezési körzet 4 településén 1013 fő él. A körzet népsűrűsége 18 fő/km², (Magyarország átlagos népsűrűsége 106 fő/km²).

A körzet lakosságának 75,7%-a munkaképes korú (az országos átlag 69,1%). A körzet 767 főnyi munkaképes korú lakosságának 11,34%-a (87 fő) munkanélküli.

(Forrás: KSH Magyarország közigazgatási helynévkönyve 2018. 01. 01.; Nemzeti Foglalkoztatási Szolgálat településsoros adatok 2019.11.20.)

A foglalkoztatási adatokból látható, hogy a munkanélküliség mind a 4 érintett településen az országos átlagot (3,61%) 1,75-szörös mértékben meghaladja.

A körzet területén lévő települések közül egy sem szerepel az átmenetileg kedvezményezett települések listáján.

A körzet területén lévő települések mind szerepelnek az ország társadalmi-gazdasági és infrastrukturális szempontból elmaradott településeinek listáján.

(Forrás: 105/2015. (IV.23.) Kormányrendelet)

Az erdőtervezési körzet Natura 2000 besorolással érintett erdőterületei az Országos Erdőállomány Adattár adatai alapján az alábbiak szerint jellemezhetők:

- erdőterületek tulajdonforma szerinti megoszlása: állami tulajdon 82,54%, közösségi tulajdon 0,01%, magán tulajdon 11,10%, vegyes tulajdon 6,35%.
- az állami tulajdonban lévő erdőterületek 95,4%-át a Mecsekerdő Zrt., 3,7%-át a Duna-Dráva Nemzeti Park Igazgatóság kezeli, 0,9%-án nincs bejegyzett erdőgazdálkodó.
- az összes erdőterület 5,2%-án nincs bejegyzett erdőgazdálkodó (rendezetlen a gazdálkodási viszony).

4. A körzeti erdőterv hatásainak értékelése, a várható természeti állapotváltozás leírása és azok hatásainak értékelése a kijelölés alapjául szolgáló élőhelyekre és fajokra Natura 2000 területenként.

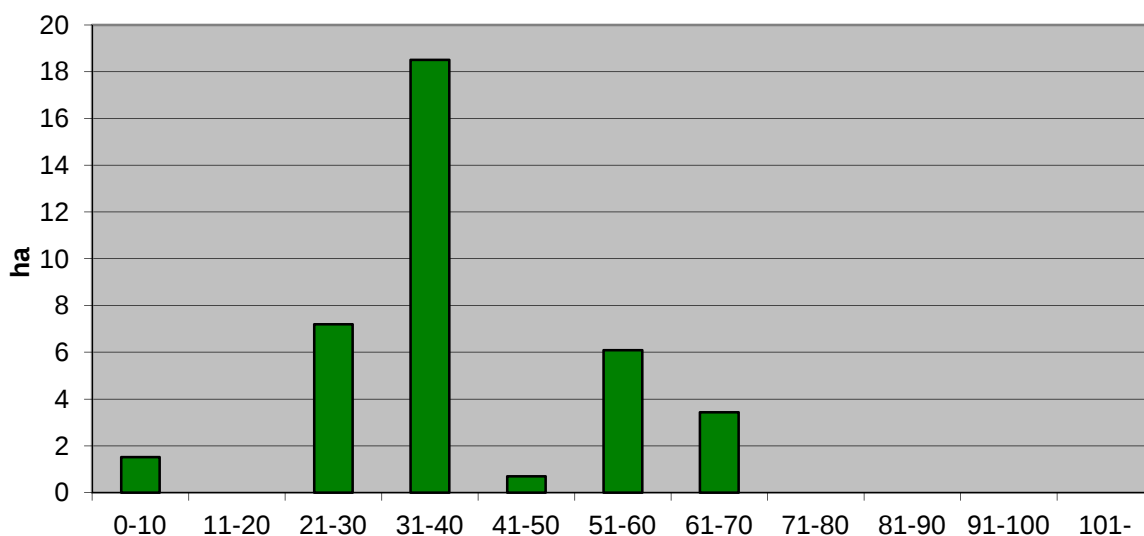
Az erdőterv hatása az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területek jelölő erdőtársulásaira

91E0 Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők

Kiemelt közösségi jelentőségű élőhelytípus, mely a felmért állapot szerint az ETK-be eső Natura-s erdőterületnek kb. 2%-át, mintegy 35 ha-t borít (ehhez hozzájönnek még az egyéb részleteként leírt láp területek). Ennél jóval nagyobb területen, mintegy 250 ha-n állnak puhafás erdők, főleg nyárasok és égeresek, de ezek nagy része nem a termőhelyén lévő származékerdő (jelentős hányada mesterségesen telepített erdő, de erősen észrevehető a hidrológiai viszonyok megváltozása miatti degradáció is). Mindezek miatt csak töredékük tekinthető jelölő társulásnak, a többi területe a jövőben folyamatosan átalakításra kerül más típusú természetsszerű erdővé.

Az erdőterv mintegy 55 ha puhafás erdő véghasználatát tartalmazza, melynek túlnyomó többségét átalakításra tervezi, alapvetően tölgy-kőris-szil ligeterdővé.

A jelölőként rögzített lápok és ligeterdők korosztályviszonyai az alábbiak szerint alakulnak:

Az ábrából is látható, hogy a jelölő ligeterdő mennyisége rendkívül kicsi. Ebben a középkorú állományok a meghatározók, de jelentős az idős állományok aránya is. A jelölő társulás területének jelentős növekedése élőhelyi okok miatt nem várható.

A jelenlegi erdőterv 7,5 ha véghasználatát és jellemzően hazai nyáras erdősítést tartalmaz. A fiatalabb erdők összesen 17 ha nevelővágással érintettek, ami viszonylag visszafogottnak tekinthető a gyorsan növekvő fafajok esetében.

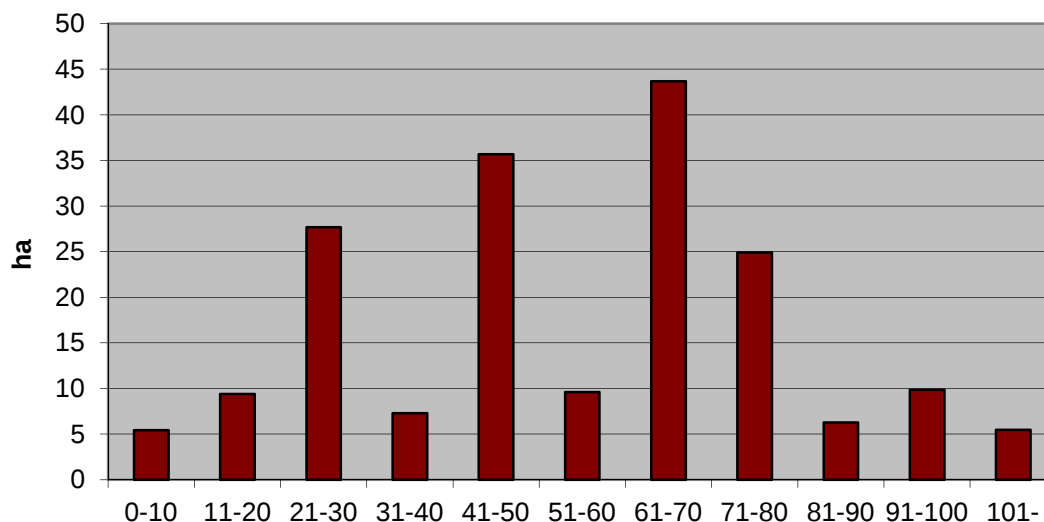
Mindezek tükrében kijelenthető, hogy az erdőtervi előírások az éger-kőris ligeterdőkben a fenntartható gazdálkodás szabályait rögzítik, ami biztosítja a jelölő erdőtípus hosszú távú fennmaradását.

Az erdőterv tehát az enyves éger és magas (magyar) kőris alkotta ligeterdőkre nincs kedvezőtlen hatással.

91F0 Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén

Az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területeknek kb. 10%-a, mintegy 185 ha a jelölőként rögzített ilyen erdőtípus. Ennél többet (kb. 300 ha) borítanak keményfás ligeterdőknek tekinthető, kőrissel, égerrel elegyes tölgyesek, a termőhelyi viszonyok pedig 20%-ban (350 ha-n) teszik lehetővé előfordulását, de ezeken a helyeken jelenleg nagy részben degradálódó égeresek, nyárasok, fűzesek és más származék erdők állnak.

A jelölőként rögzített keményfás ligeterdők korosztályviszonyai az alábbiak szerint alakulnak:

A jelölő erdők 12%-a érintett véghasználattal. Ennek nagyobb része a kőrispusztulás miatti tarvágás, kisebb hányada felújítóvágás illetve szálalóvágás. 5%-nyi területen szálalás került tervezésre. A terület jellemzően nevelővágásokkal érintett.

A körülbelül 350 ha keményfás ligeterdő termőhelyen folytatott fenntartható erdőgazdálkodás esetén korosztályonként mintegy 20 ha ilyen erdő prognosztizálható.

Mindezek tükrében kijelenthető, hogy az erdőtervi előírások a keményfás ligeterdőkben a fenntartható gazdálkodás szabályait rögzítik, ami biztosítja a jelölő erdőtípus hosszú távú fennmaradását. A felújítások kimagasló értéke, a jelentős arányú szerkezet-átalakítás hosszú távon az erdőtípus térfoglalásának emelkedéséhez vezet.

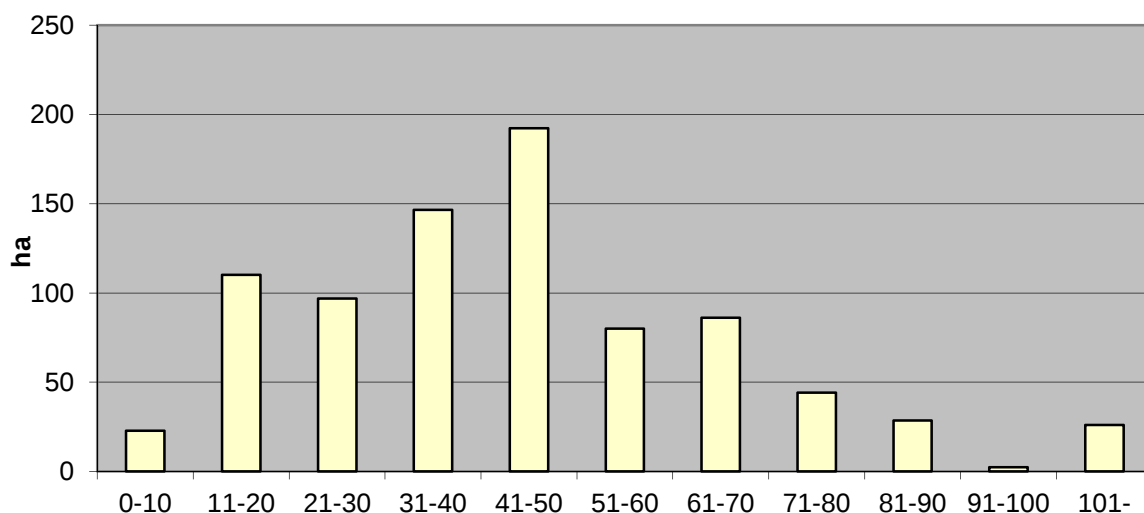
Az erdőterv tehát a keményfás ligeterdőkre nincs kedvezőtlen hatással.

91L0 Illír gyertyános-tölgyes

Az erdészeti nyilvántartás szerint a Natura-s területek 40%-át, borítják gyertyános- tölgyesek, de jellemzők a gyertyánosodó keményfás ligeterdők, és az elgyertyánosodott területek is. A megfelelő termőhelyen álló, jelölő erdőtípusnak rögzített erdők aránya jelenleg 830 ha, 45% körül van.

Potenciálisan az erdőterület 78%-át boríthatná, tehát arányának további jelentős növekedése várható.

A jelölőként rögzített gyertyános-tölgyesek korosztályviszonyai az alábbiak szerint alakulnak:

A jelölő erdők 2%-a érintett véghasználattal, jellemzően felújítóvágással. Igen nagy arányban, 35%-nyi (!) területen szálalás került tervezésre. A maradék területen nevelővágások kerültek tervezésre.

A körülbelül 1300 ha gyertyános-tölgyes termőhelyen folytatott fenntartható erdőgazdálkodás esetén a vágásos erdőkben korosztályonként mintegy 80 ha ilyen erdő prognosztizálható.

Mindezek tükrében kijelenthető, hogy az erdőtervi előírások a gyertyános-tölgyesekben a fenntartható gazdálkodás szabályait rögzítik, ami biztosítja a jelölő erdőtípus hosszú távú fennmaradását. A jelentős arányú szerkezet-átalakítás hosszú távon az erdőtípus térfoglalásának emelkedéséhez vezet.

Az erdőterv tehát az illír gyertyános-tölgyesekre nincs kedvezőtlen hatással.

Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő élőhelyekre, melyek az erdőterv előírás-javaslatai alapján érintettek lehetnek:

EU kód	Jelölő élőhely neve	Jelölő élőhelyet érintő erdőgazdálkodási tevékenység	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
91E0	<i>Enyves éger és magas kőris alkotta ligeterdők</i>	véghasználat, felújítás, egészségügyi fakitermelés nevelő vágások egyéb fakitermelés	Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód. A vágásérettségi korok emelése. Térbeli- és időbeli korlátozások, mikroélőhelyek kialakítása, facsoportok, állományrészek, holtfa érintetlenül hagyása. A nevelővágások, egyéb termelések során az invazív fajok (A, AK, ZJ) visszaszorítása.
91F0	<i>Keményfás ligeterdők nagy folyók mentén</i>	véghasználat, felújítás, egészségügyi fakitermelés nevelő vágások szálalás egyéb fakitermelés	Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód. Vágásérettségi korok emelése. Térbeli- és időbeli korlátozások, mikroélőhelyek kialakítása, facsoportok, állományrészek, holtfa érintetlenül hagyása. Nagy volumenű mesterséges erdősítés szerkezet-átalakítással más erdőtípusok után.
91L0	<i>Illír gyertyános-tölgyes</i>	véghasználat, felújítás, egészségügyi fakitermelés nevelő vágások szálalás egyéb fakitermelés	Folyamatos erdőborítást biztosító üzemmód. Vágásérettségi korok emelése. Térbeli- és időbeli korlátozások, mikroélőhelyek kialakítása, facsoportok, állományrészek, holtfa érintetlenül hagyása. Természetes felújítás tervezése. Mesterséges erdősítés szerkezet-átalakítással más erdőtípusok után.

Az erdőterv hatása az erdőtervezéssel érintett Natura 2000 területek jelölő fajaira

Nagy szarvasbogar (Lucanus cervus)

A faj fennmaradását veszélyeztető tényezők a természetvédelmi szervek szerint: az erdők átlagos vágásérettségi korának csökkentése, tarvágás az élőhelyen, az idős tölgyfák eltávolítása, a tuskók eltávolítása, teljesen zárt, homogén egykorú erdők kialakítása, cserjeszegélyek kiirtása, fafajcsere (nem őshonos fajokra illetve fajtákra), valamint növényvédő szerek, különösen pedig a rovarirtó szerek nagy területre történő kijuttatása.

Az erdőtervi előírásokban a vágásérettségi korok kissé növekedtek, a természetes felújulásra képes állományokban pedig alapvetően nem tarvágásos felújítás került meghatározásra. Ahol az állományszerkezet azt lehetővé tette, a véghasználat során hagyásfák, facsoportok visszahagyása került előírásra. A felújítási technológia előírása nem képezi az erdőterv részét, de a tuskózásos felújítás esetén is, a tuskók a tuskótolásokon jellemzően a talajban maradnak. Az erdőterv tehát a szarvasbogar populációk fennmaradására nincs kedvezőtlen hatással.

Nagy hőscincér (Cerambyx cerdo)

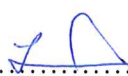
A faj fennmaradását veszélyeztető tényezők a természetvédelmi szervek szerint: az egészségügyi fakitermelés (száradó, pusztuló tölgyek eltávolítása), nagy kiterjedésű homogén korcsoport kialakítása, tölgyesek helyén más fafajú erdőtelepítés, tarvágás. További veszélyt jelenthet a növényvédőszerek, különösen rovarirtószerek nagy területre történő kijuttatása.

Az erdőtervben egészségügyi termelést csak ritkán, kifejezetten indokolt esetben terveztünk. Az egybefüggő véghasználati terület korlátjai miatt nagy kiterjedésű, homogén felújítás nem keletkezik, viszont erdőtelepítés esetében létrejöhét ilyen. Tölgyesek helyén más fafajú felújítást nem terveztünk. Ahol az állományszerkezet azt lehetővé tette, a véghasználat során hagyásfák, facsoportok visszahagyása került előírásra. A felújítások során a tölgyesek területe nő. Az erdőterv tehát a nagy hőscincér populációk fennmaradására nincs kedvezőtlen hatással.

Hatásvizsgálati mátrix azokra a jelölő fajokra, melyek az erdőgazdálkodás előírás-javaslatai alapján érintettek lehetnek:

Jelölő faj neve	Jelölő faj kötődése	Intézkedés, amellyel a gazdálkodás jelentős hatása elkerülhető
Nagy szarvasbogar	idős korhadó tölgyek, tuskók a talajban	Vágásérettségi korok emelése, (öreg tölgyerdők arányának növekedése), hagyásfák, facsoportok visszahagyásával mikro-élőhelyek kialakítása, érintetlenül hagyása
Nagy hőscincér	idős korhadó tölgyek, tuskók a talajban	Vágásérettségi korok emelése, (öreg tölgyerdők arányának növekedése), hagyásfák, facsoportok visszahagyásával mikro-élőhelyek kialakítása, érintetlenül hagyása

Kaposvár, 2020.01.03.

.....

Lehoczky István
(vizsgálati anyagot összeállító tervező)